

Quicksan Wet natuurbescherming Ecologische verbindingszone N226

© 2022 Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, Culemborg

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Randweg 30
4104 AC Culemborg
T 0345 753 275
E info@bureau-viridis.nl
W www.bureau-viridis.nl
KvK 110 557 87
Btw nr NL 820598215B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: D.C. (David) Broek
Veldonderzoek: D.C. (David) Broek
Foto's: D.C. (David) Broek

Foto voorblad: Poel in het midden van perceel MAA00E460

Projectnummer: 2022-111
Wijze van citeren: Broek, D. C., 2022. Quickscan Wet natuurbescherming Ecologische verbingszone N226. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2022-111.

In opdracht van: Provincie Utrecht
Contactpersoon: B. (Bas) Van der Schalie

Datum: 14-12-2022
Ondertekening: S. (Susan) Zwerver
Paraaf: SZ

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ecologisch deskundigen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Inhoud

1. Aanleiding	4	6. Mitigatie soortbescherming	24
1.1. Situatie	4	6.1. Algemene maatregelen	24
1.2. Beschrijving van het plangebied	4	6.2. Zorgplicht.....	24
1.3. Probleemstelling	5	6.3. Algemene broedvogels.....	24
1.4. Geldigheid onderzoek.....	5	6.4. Vleermuizen.....	25
2. Onderzoeksmethode.....	9	7. Conclusie en advies	26
2.1. Literatuuronderzoek	9	7.1. Beantwoording onderzoeksvragen	26
2.2. Veldonderzoek	9	7.2. Conclusie	27
2.3. Effectenanalyse.....	9	8. Literatuurlijst	28
3. Gebiedsbescherming.....	10	8.1. Literatuur.....	28
3.1. Natura 2000 gebieden	10	8.2. Websites.....	29
3.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN).....	12	Bijlage A. Wettelijk kader.....	30
4. Soortbescherming	13	Wet Natuurbescherming.....	30
4.1. Vaatplanten	13	Zorgplicht	30
4.2. Grondgebonden zoogdieren.....	14	Natura 2000-gebieden	30
4.3. Vleermuizen	15	Soortbescherming	31
4.4. Vogels.....	16	Beschermde houtopstanden.....	33
4.5. Vissen	18	Ontheffing, vergunning of vrijstelling	34
4.6. Amfibieën.....	19	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	34
4.7. Reptielen.....	20	Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen.....	40
4.8. Ongewervelden.....	21	Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten.....	41
5. Houtopstanden	23	Bijlage D. Ecologisch deskundige	42
5.1. Conclusie houtopstanden	23		

Samenvatting

De provincie Utrecht is voornemens een ecoduct over de N226 te realiseren. Hiervoor zullen een aantal percelen die dit ecoduct met het Leersumse Veld verbinden (her)ontwikkeld worden ten behoeve van natuur. Ondanks dat de werkzaamheden uitgevoerd worden ten behoeve van natuur kunnen negatieve effecten optreden op ter plaatse voorkomende beschermde natuurwaarden en daarbij verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming overtreden. Daarom in een Quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd om te toetsen of hiervan (mogelijk) sprake is.

Er is mogelijk sprake van een effect op Natura 2000-gebieden als gevolg van stikstofdepositie door uitstoot tijdens de werkzaamheden. In dat kader is een stikstofberekening noodzakelijk. Het plangebied zelf is NNN, echter verandert niet in bestemming en dus is geen toetsing in dat kader noodzakelijk.

De soort waarbij mogelijke negatieve effecten optreden zijn weergegeven in Tabel 2. Voor een deel van de soorten geldt dat zij enkel mogelijk negatieve effecten ervaren wanneer de werkzaamheden zich aan de rand van het plangebied bevinden en dan vanwege de aard van de werkzaamheden een sterke externe werking hebben. Daarnaast geldt voor een deel van de soorten dat zij enkel negatieve effecten ondervinden bij werkzaamheden aan het enige gebouw binnen het plangebied. Ten slotte zijn er een aantal soorten gebonden aan een poel, waardoor zij alleen negatieve effecten ondervinden van werkzaamheden met invloed op de poel.

Tabel 1 | Samenvatting gebiedsbescherming met effecten en vervolgstappen

Gebied	Bescherming	Afstand	Effecten?	Vervolgstappen?
Kolland & Overlangbroek	Natura 2000	4,5 km	Mogelijk	Stikstofberekening
Rijntakken	Natura 2000	5,5 km	Mogelijk	Stikstofberekening
Plangebied	NNN	n.v.t.	Nee	geen

Tabel 2 | Samenvatting soortbescherming met aanwezigheid, effecten en vervolgstappen per soortgroep (* enkel externe werking van de werkzaamheden, ** enkel bij effect op gebouw, * enkel bij effect op poel)**

Soortgroep	Effecten	Vervolgstappen
Steen- en boomarter (in boom)	Mogelijk overtreding artikel 3.10 * & **	Aanvullend onderzoek
Das	Mogelijk overtreding artikel 3.10 *	Bepalen o.b.v. werkzaamheden
Eekhoorn	Mogelijk overtreding artikel 3.10 *	Bepalen o.b.v. werkzaamheden
Boombewonende vleermuizen	Mogelijk overtreding artikel 3.5 *	Bepalen o.b.v. werkzaamheden
Gebouwbewonende vleermuizen	Mogelijk overtreding artikel 3.5 **	Aanvullend onderzoek
Vogels met jaarrond beschermd nest	Mogelijk overtreding artikel 3.1 *	Werken buiten broedseizoen
Buizerd	Mogelijk overtreding artikel 3.1	Werken buiten broedseizoen/ Aanvullend onderzoek
Huisemus	Mogelijk overtreding artikel 3.1 **	Aanvullend onderzoek
Uilen	Mogelijk overtreding artikel 3.1 **	Aanvullend onderzoek
Algemene vogels	Mogelijk overtreding artikel 3.1	Werken buiten broedseizoen
Kamsalamander & poelkikker	Mogelijk overtreding artikel 3.5 ***	Aanvullend onderzoek
Ringslang	Nee	Mitigerende maatregelen
Hazelworm & levendbarende hagedis	Mogelijk overtreding artikel 3.10 *	Bepalen o.b.v. werkzaamheden
Gevlekte witsnuitlibel	Mogelijk overtreding artikel 3.5 ***	Aanvullend onderzoek

Tabel 3 | Samenvatting beschermde houtopstanden met vervolgstappen

Houtopstanden	Aanwezig?	Bescherming	Vervolgstappen?
Houtopstanden	Ja	provinciaal	kapmelding en herplantingsplicht

Door het nemen van de juiste mitigerende maatregelen worden negatieve effecten in principe voorkomen. Of deze maatregelen afdoende zijn om negatieve effecten te voorkomen is echter afhankelijk van de precieze aard en invulling van de werkzaamheden. Dit bepaald ook mede of er aanvullend onderzoek naar bepaalde soorten noodzakelijk is.

Het uitvoeren van aanvullend onderzoek dient plaats te vinden in specifieke periodes. Indien het noodzakelijk is aanvullend onderzoek uit te voeren dient er rekening gehouden met een onderzoeksperiode volgens onderstaande tabel.

Tabel 4 | Onderzoeksperiodes per soort(groep). Per soort(groep) aangegeven in welke periodes onderzoek plaats kan vinden (NGB, 2017). Voor sommige soorten geldt dat de periode en de inspanning per functie verschillend kan zijn.

Type	Minimaal aantal onderzoeken	Tussen-periode (dagen)	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt
Vleermuis – zomer	3 bezoeken	20									
Vleermuis – najaar	2 bezoeken	20									
Steenuil	4 bezoeken	n.t.b									
Huismus	2-4 bezoeken	10									
Buizerd	2-4 bezoeken	n.t.b									
Boomvalk	2-4 bezoeken	n.t.b									
Havik	2-4 bezoeken	n.t.b									
Ransuil	2-4 bezoeken	n.t.b									
Sperwer	2-4 bezoeken	n.t.b									
Wespendief	2-4 bezoeken	n.t.b									
Ringslang	3 bezoeken	14									
Hazelworm	4 bezoeken	n.t.b									
Levendbarende hagedis	3 bezoeken	n.t.b									
Poelkikker	2 bezoeken	10									
Alpenwatersalamander	2 bezoeken	14									
Kamsalamander	2-4 bezoeken	20									

1. Aanleiding

1.1. Situatie

De provincie Utrecht is voornemens een ecoduct over de N226 te realiseren. Dit ecoduct zal dienen als schakel in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en moet om deze reden verbonden worden met het verderop gelegen natuurgebied Leersumse Veld. De (her-)ontwikkeling van een aantal tussengelegen percelen ten behoeve van natuur is daarom noodzakelijk.

Ondanks dat de werkzaamheden uitgevoerd worden ten behoeve van natuur kunnen negatieve effecten optreden op ter plaatse voorkomende beschermde natuurwaarden¹. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden. De Wet natuurbescherming heeft drie beschermingsregimes:

- gebiedsbescherming;
- soortenbescherming;
- beschermde houtopstanden.

In Bijlage A vindt u meer informatie over de Wet natuurbescherming en overige relevante wetgeving.

Voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden is een onderzoek uitgevoerd naar het mogelijke voorkomen van beschermde natuurwaarden middels een verkennend natuurwaardenonderzoek (Quickscan). Het doel van dit onderzoek is om te onderzoeken of er door het uitvoeren van de werkzaamheden een overtreding van de Wet natuurbescherming of andere wet- en regelgeving (NNN) is te verwachten. En zo ja, wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de vigerende wet- en regelgeving uit te voeren?

In onderhavig rapport worden de kaders, uitvoering, resultaten en effectbeoordeling van deze toetsing beschreven.

1.2. Beschrijving van het plangebied

De provincie Utrecht is voornemens een ecoduct over de N226 te realiseren. Dit ecoduct zal dienen als schakel in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en moet om deze reden verbonden worden met het verderop gelegen natuurgebied Leersumse Veld. De (her-)ontwikkeling van een aantal tussengelegen percelen ten behoeve van natuur is daarom noodzakelijk.

Voor de realisatie van de nieuwe natuurverbinding zullen vijf percelen herontwikkeld moeten worden. De totale oppervlakte van deze percelen is circa 20 hectare.

Perceelcode	Bezit*	Opp. (ha)
MAA00E460	Particulier	4,6
MAA00E1046 (deels)	Particulier	3,0
MAA00C1818	Provincie Utrecht	4,9
MAA00C1817 (deels)	Particulier	5,8
MAA00I099 (deels)	Particulier	2,3
Totaal		20,6

Deze percelen zijn grotendeels in gebruik als akker of weiland. Tijdens het veldbezoek stond er grotendeels wintergraan. Een ander perceel was in gebruik als paardenweide. Rondom de percelen ligt veelal bos of bomenlanen. Verder bevinden zich ook enkele huizen, een manege en andere gebouwen in de omgeving. Als bijzondere terreinelementen is er een poel aanwezig en een houten gebouwtje waar ten tijde van het veldbezoek bijenkasten stonden.

In Figuur 1.1 en Afbeelding 1.1 t/m Afbeelding 1.10 is een impressie van het plangebied en de directe omgeving te zien.

¹ Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Utrecht.

1.3. Probleemstelling

Om goed voorbereid te zijn op eventueel noodzakelijke maatregelen of een vergunning of ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming geeft een Quicksan Wet natuurbescherming antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

Gebiedsbescherming

- Zijn negatieve effecten op Natura 2000 gebieden te verwachten en is een Voortoets noodzakelijk?
- Zijn significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland te verwachten en is een 'Nee tenzij' toets noodzakelijk?

Soortbescherming

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?

Houtopstanden

- Worden er houtopstanden geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn en is daardoor een meldings- en herplantingsplicht van toepassing?

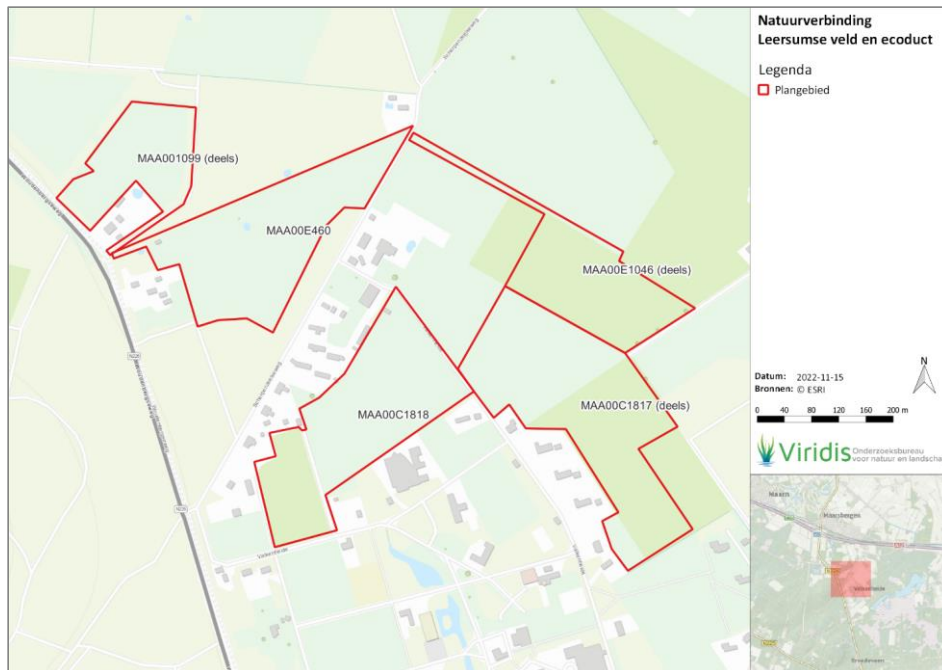
Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren. Uiteindelijk wordt daarmee de vraag beantwoord:

- Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?

1.4. Geldigheid onderzoek

Deze Quicksan is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (provincies) hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn". Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in paragraaf 1.1. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

Figuur 1.1 | Onderzoeksgebied natuurverbinding.

Afbeelding 1.1 | Perceel MAA00C1817 gezien vanuit noordwestelijke richting.

Afbeelding 1.2 | Perceel MAA00C1817 gezien vanuit noordwestelijke richting.

Afbeelding 1.3 | Bijenkasten in uiterst westelijke hoek van perceel MAA00E460.

Afbeelding 1.4 | Poel in het midden van perceel MAA00E460.

Afbeelding 1.5 | Noordgrens van perceel MAA00E460.

Afbeelding 1.6 | Zuidoostgrens van perceel MAA00E1046.

Afbeelding 1.7 | Oostgrens van perceel MAA00E1817.

Afbeelding 1.8 | Oostgrens van perceel MAA00E1817; het deel hierachter is al reeds verschaald en ingericht.

Afbeelding 1.9 | Perceel MAA00E1817 gezien vanuit zuidelijke richting.

Afbeelding 1.10 | Perceel MAA00E1099 gezien vanuit westelijke richting.

2. Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hiermee is de ecologische waarde van het plangebied onderzocht door middel van een literatuuronderzoek en een veldinventarisatie. Op deze manier wordt het voorkomen bepaald van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming en wordt gekeken of de voorgenomen ingrepen effecten hebben op beschermde natuurgebieden of beschermde houtopstanden. De gebruikte onderzoeksmethoden worden hieronder beschreven.

2.1. Literatuuronderzoek

Voor het literatuuronderzoek naar beschermde gebieden, soorten en houtopstanden is o.a. gebruik gemaakt van informatiebronnen beschikbaar gesteld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Provinciale Structuurvisie van de betreffende provincie. Daarnaast zijn verspreidingsgegevens uit het archief van Bureau Viridis, de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van soortenorganisaties gebruikt. De gebruikte bronnen staan vermeld in hoofdstuk 8. Tenslotte zijn de onderzoeksrapporten van de al uitgevoerde natuuronderzoeken in het kader van de spoorwegovergang geanalyseerd.

De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden. Tijdens

het veldbezoek is speciale aandacht besteed aan het mogelijke voorkomen van deze soorten. Voor literatuuronderzoek naar houtopstanden is gebruik gemaakt van bestaande digitale kaarten van de bebouwde kom voor de betreffende gemeente.

2.2. Veldonderzoek

Bureau Viridis heeft op 25 november 2022 een veldbezoek uitgevoerd. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging, terreingesteldheid en *expert judgement* beoordeeld of in en rond het plangebied beschermde natuurwaarden kunnen voorkomen of dat er voor beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is.

2.3. Effectenanalyse

De uit het literatuuronderzoek en veldonderzoek verkregen gegevens van beschermde soorten, beschermde gebieden en houtopstanden zijn geanalyseerd om na te gaan of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Als blijkt dat er beschermde natuurwaarden zijn die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de plannen is dit beschreven in onderhavige rapportage. Wanneer mogelijk worden alternatieven of mitigerende maatregelen voorgesteld om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten. Indien de aanwezigheid van de soorten en/of de negatieve effecten nader onderzoek behoeft wordt dit aangeven in de toetsing.

3. Gebiedsbescherming

De wetgeving met betrekking tot beschermde gebieden betreft Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland. Bescherming van Natura 2000 gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet Natuurbescherming. Vanuit de Provinciale Structuurvisie zijn een aantal gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) en daarmee provinciaal beschermd.

Naast de gebiedsbescherming geldt ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden. Ook de niet-beschermde gebieden vallen hier dus onder. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade aan in het wild levende soorten en gebieden. Bij elke project dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht, zie ook Bijlage A.

3.1. Natura 2000 gebieden

Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden. Hierbij zijn er specifieke instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd per gebied.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kunnen mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Wanneer het mogelijk is dat er effecten kunnen zijn dan dient er door middel van een Voortoets op voorhand getoetst te worden wat de effecten van een project tijdens de uitvoerfase en gebruiksfase zijn op de ter plaatse aangewezen habitattypen en -soorten. Indien het niet mogelijk is om significante negatieve effecten op voorhand uit te sluiten is er sprake van een vergunningsplicht en moet een 'Passende beoordeling' uitgevoerd worden. Dit is afhankelijk van of de plannen significant negatieve invloed kunnen hebben of niet. In deze toetsing worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en of (onder bepaalde voorwaarden)

toestemming voor de uitvoering kan worden verleend door het bevoegd gezag. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden 'Kolland & Overlangbroek' en 'Rijntakken' liggen op een afstand van respectievelijk 4,5 en 5,5 kilometer (Figuur 3.1).

Effectbeoordeling Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van een Natura 2000 gebied. Van een directe aantasting en afname van areaal aan beschermd natuurgebied is geen sprake. Het nabijgelegen Natura 2000-gebied ligt op voldoende ruime afstand dat geen negatieve invloed verwacht wordt van factoren die slechts een korte reikwijdte hebben, zoals bodemtrillingen, geluids- en lichtbelasting. De enige factor die op grotere afstand werkzaam is en op basis van zijn reikwijdte van invloed kan zijn, betreft stikstofdepositie.

Vanwege de tussenuitspraak van de Raad van State inzake het Porthos-project is de partiële bouwvrijstelling, welke van kracht was sinds juli 2021, komen te vervallen. Deze vrijstelling bleek om meerdere redenen niet te voldoen aan het Europese natuurbeschermingsrecht: de beoordeling is namelijk op groot schaalniveau (nationaal) gedaan en niet per individueel natuurgebied en daarnaast is de vrijstelling gebaseerd op maatregelen die nog niet zijn uitgevoerd en bewezen effectief zijn. De situatie is daarom weer hetzelfde als voor juli 2021 en projecten dienen ook voor wat betreft de aanlegfase individueel beoordeeld te worden. Zowel in het kader van bestemmingsplanwijzigingen als omgevingsvergunningprocedures zal naast de gebruiksfase ook de bouwfase moeten worden onderzocht.

In de uitvoerende fase kan een tijdelijke verhoging van de factor stikstofdepositie plaats vinden ten gevolge van uitstoot van het bouwverkeer en machines die tijdens werkzaamheden gebruikt worden. In de Natura 2000-gebieden 'Kolland & Overlangbroek' en 'Rijntakken' zijn stikstofgevoelige habitattypen aanwezig op een afstand van ruim 4 kilometer. Een stikstofberekening kan hier inzicht bieden in de mate van

stikstofdepositie als gevolg van de werkzaamheden op deze stikstofgevoelige habitattypen.

Het is daarom noodzakelijk om een stikstofberekening in het kader van Natura 2000 uit te voeren.

Conclusie Natura 2000

Het is noodzakelijk om een stikstofberekening in het kader van de Natura 2000-gebieden uit te voeren.

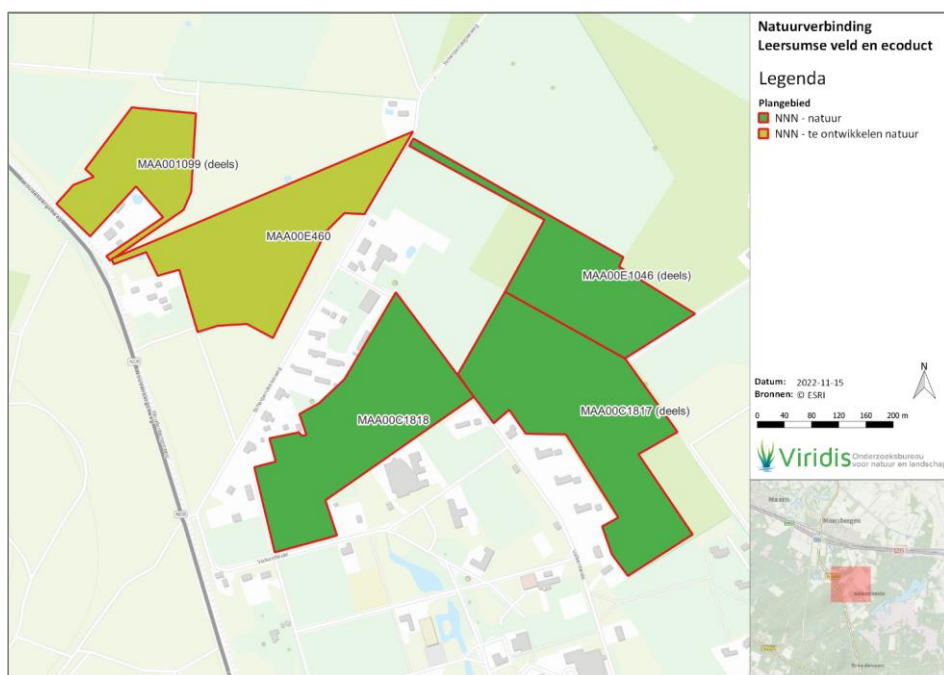

3.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het NNN vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de gebieden aangewezen voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Een 'Nee, tenzij'-toets dient te worden uitgevoerd wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden en/of een bestemmingsplanwijziging moet worden doorgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden als gevolg van de voorgenomen maatregelen.

Conclusie NNN

Voor dit project is het uitvoeren van een 'Nee, Tenzij'-toets niet nodig. Het plangebied ligt weliswaar binnen het NNN maar er vindt geen bestemmingsplanwijziging; de bestemming blijft natuur.

Figuur 3.1 | NNN-gebieden binnen het plangebied.

4. Soortbescherming

Dier- en plantensoorten zijn verdeeld in drie categorieën en worden in meer of mindere mate beschermd:

- Vogelrichtlijnsoorten, hieronder vallen alle inheemse vogelsoorten (artikel 3.1);
- Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5);
- Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10).

Per wetsartikel gelden een aantal verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden bij de geplande ingreep. Bij ruimtelijke ingrepen houdt dit hoofdzakelijk verband met de bescherming van nesten, bescherming van verblijfplaatsen en voortplantingsbiotoop en verbod op het doden of verwonden van beschermde soorten. Op deze verbodsbepalingen gelden enkele uitzonderingen. Zo is provinciaal een vrijstellingslijst vastgesteld met daarop een aantal soorten waarvoor deze verbodsbepalingen niet gelden. Ook kan er in specifieke gevallen gewerkt worden volgens een ministerieel goedgekeurde gedragscode waarin voorschriften opgenomen zijn om de effecten te beperken. Naast de verbodsartikelen voor de soorten en gebieden geldt ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle inheemse dier- en plantensoorten, inclusief de niet beschermde en vrijgestelde soorten. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade aan in het wild levende soorten en gebieden. Deze zorgverplichting geldt voor alle hieronder beschreven soortgroepen en zal daarom niet nog eens per soortgroep worden beschreven. In het volgende hoofdstuk worden algemene mitigerende maatregelen beschreven om aan de zorgplicht te voldoen.

Hieronder worden de resultaten van het literatuuronderzoek en veldonderzoek per soortgroep besproken. Per soortgroep is een effectenbeoordeling opgenomen waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

4.1. Vaatplanten

Uit de omgeving van het plangebied zijn de beschermde soorten glad biggenkruid (*Hypochaeris glabra*) en korensla (*Arnoseris minima*) bekend (NDFF, 2022). Deze soorten komen voor in het natuurgebied Leersumse Veld en rondom het landhuis Broekhuizen. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde planten aangetroffen.

Glad biggenkruid is een soort van droge en warme omstandigheden (NDFF & FLORON, 2022). Dergelijke locaties zijn binnen het plangebied niet te vinden. Bovendien zijn de percelen binnen het plangebied te voedselrijk. Glad biggenkruid kan daarom ook binnen het plangebied worden uitgesloten.

Korensla is bekend van het Leersumse Veld. Hier wordt de soort aangetroffen langs stikstofarme akkerlanden binnen het natuurgebied. De specifieke standplaatsfactoren maken dat de soort ook maar op bepaalde locaties aanwezig kan zijn. Binnen het plangebied ontbreken dergelijke omstandigheden en dus kan de soort hier worden uitgesloten.

Effectbeoordeling vaatplanten

Ondanks dat het veldonderzoek is uitgevoerd in een minder geschikte periode voor het inventariseren van planten, is er op basis van het literatuur- en veldonderzoek niet te verwachten dat beschermde vaatplanten in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Negatieve effecten op beschermde soorten vaatplanten zijn daarom uitgesloten. Een nader onderzoek naar beschermde vaatplanten is daarom niet noodzakelijk.

Conclusie vaatplanten

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde vaatplanten aanwezig zijn.

4.2. Grondgebonden zoogdieren

In de ruime omgeving van het plangebied zijn grondgebonden zoogdieren boommarter (*Martes martes*), steenmarter (*Martes foina*), das (*Meles meles*) en eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) bekend.

Das komt algemeen voor op en aan de rand van de Utrechtse Heuvelrug. Tijdens het veldbezoek zijn op meerdere plekken sporen van das aangetroffen, echter voornamelijk direct langs de rand van de percelen. Ook waren doorgangen onder hekwerk aanwezig waar das gebruik van maakt. Binnen het plangebied is geen burcht of enkele pijp aangetroffen. Das graaft uitgebreide burchten als verblijfplaats. Deze burchten zijn zeer opvallend. Tijdens het veldbezoek is geen burcht binnen of in de directe nabijheid van het plangebied aangetroffen. Hiervoor is het grootste deel ook veel te open en ontbreekt hoogteverschil.

Boommarter en **steenmarter** kunnen beide gebruik maken van boomholtes of ruimtes in gebouwen. In de uiterste westhoek van perceel MAA00E460 is een gebouwtje aanwezig. Dit kon niet geheel geïnspecteerd worden en zodoende is niet uit te sluiten dat hier openingen inzitten die door steenmarter gebruikt kunnen worden. Het plangebied is slechts één gebouwtje aanwezig. Met name rondom het plangebied bevinden zich veel bomen waar zich mogelijk ook holtes in bevinden die gebruikt kunnen worden door beide soorten als verblijfplaats. Vermoedelijk bevinden deze zich meestal wat verder van de bosrand af. Het is mogelijk dat er in (delen van) het plangebied wordt gevoera-geerd door dieren die in de omgeving hun verblijfplaats hebben. In vergelijking met de omgeving is het plangebied echter zeer marginaal als foerageergebied gezien het hoofdzakelijk akker of open grasland betreft. Het zal hier echter niet gaan om essentieel foerageergebied, daar er in de omgeving volop alternatief foerageergebied aanwezig is.

Eekhoorn maakt bolvormige nesten in voornamelijk naaldbomen of maakt gebruik van boomholtes als verblijfplaats. Met name rondom het plangebied bevinden zich veel bomen, waaronder ook naaldbomen en bomen met holtes. Eekhoorn foerageert ook in de bosschages en niet op de akkers binnen het plangebied.

Daarnaast zijn er allerlei algemene zoogdiersoorten te verwachten, die provinciaal zijn vrijgesteld zoals ree (*Capreolus capreolus*), haas (*Lepus europaeus*) en

wezel (*Mustela nivalis*). Deze soorten staan op een lijst met soorten die in de Provincie Utrecht vrijgesteld zijn van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (Bijlage B). Andere beschermde grondgebonden zoogdieren zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en worden op basis verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop niet verwacht.

Effectbeoordeling grondgebonden zoogdieren

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet uit te sluiten dat de beschermde das, boommarter, steenmarter en eekhoorn in de invloedssfeer van het plangebied voorkomen. Bomen bevinden zich voornamelijk aan de grenzen van het plangebied of als een bomenlaan. Bij de werkzaamheden kunnen effecten op verblijfplaatsen voorkomen worden door afstand te houden van bomen. In het grootste deel van het plangebied is geen enkele boom aanwezig en kan dus zonder verstoring van verblijfplaatsen gewerkt worden. Bij werkzaamheden direct langs de bosrand of zelfs het kappen van bomen kan wel ernstige verstoring (met als gevolg verlaten van verblijfplaats) of vernietiging van de verblijfplaats veroorzaakt worden. Bij werkzaamheden die betrekking hebben op het gebouw in de uiterste westhoek van perceel MAA00E460 kunnen verblijfplaatsen van marters ernstig verstoord of vernield worden. Tot slot kunnen bij zware werkzaamheden aan de bosrand deze verstorend doorwerken tot ver in het bos en eventueel daar aanwezige verblijfplaatsen dus ernstig verstoren. Dit betreffen allemaal overtredingen van artikel 3.10 lid 1b van de Wet natuurbescherming.

Buiten de bosschages kan er in het plangebied op akkers en grasland door das, boom- en steenmarter gevoera-geerd worden. Het foerageergebied is echter van marginale kwaliteit en ook de sporen van das beperken zich tot de randen en zijn niet in hoge mate aanwezig. Daarom kan wel gesteld worden dat het plangebied in ieder geval niet als essentieel foerageergebied fungeert voor deze soorten. In de omgeving is ruim alternatief foerageergebied voorhanden.

Er moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming) voor de overige soorten.

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Negatieve effecten op eekhoorn, steen- en boomarter en das niet op voorhand uitgesloten zijn, wanneer er werkzaamheden nabij of aan de bosranden plaatsvinden.
- Er rekening gehouden moet worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

4.3. Vleermuizen

Op basis van het literatuuronderzoek is het bekend dat in de directe omgeving van het plangebied vleermuizen verwacht kunnen worden. Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt onderscheid gemaakt in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foeragegebied.

Vaste verblijfplaatsen

Vleermuizen zijn globaal te verdelen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en boombewonende soorten zoals rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*). Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (in spouwmuuren, achter gevelbetimmeringen, achter dakbeschot en in schoorstenen etc.). Andere soorten zoals de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, hopen en achter lohangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

In de omgeving zijn verschillende gebouwbewonende vleermuizen bekend zoals gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

In het plangebied is slechts één gebouw aanwezig: een houten gebouw met afwerking met rabat. Het bevindt zich in de uiterste westhoek van perceel MAA00E460. Dit gebouw kon niet grondig geïnspecteerd worden maar vermoedelijk kunnen hier wel vleermuizen hui-zen. Onder planken of dakbeschot kunnen allerlei ruimtes ontstaan die verblijfplaatsen bieden.

Boombewonende vleermuissoorten

In de omgeving zijn verschillende boombewonende vleermuizen bekend zoals franjestaart (*Myotis nattereri*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), watervleermuis en rosse vleermuis.

Bomen zijn vooral te vinden aan de randen van het plangebied en in enkele bomenrij binnen het plangebied. Holten zijn in deze bomen zeker aanwezig gezien de staat, grootte en ouderdom. Het is daarom te verwachten dat verblijfplaatsen van vleermuizen zich wel ergens aan de grens van het plangebied, en dus binnen de invloedssfeer, bevinden.

Afbeelding 4.1 | Voorbeeld van een holte welke door vleermuizen gebruikt kan worden in een zomereik aan de rand van perceel MAA001099.

Vliegroutes

Om zich van verblijfplaats naar foeragegebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. De gewone dwergvleermuis gebruikt bijvoorbeeld vaak bomenrijen om zich te oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foeragegebied te verplaatsen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route gebruiken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een significant negatief effect op de vleermuispopulatie in het gebied hebben. Het verdwijnen van een essentiële vliegroute leidt zo tot het niet meer functioneren van een verblijfplaats. Dergelijke essentiële vliegroutes zijn strikt beschermd.

Hoewel het plangebied lijnvormig is, staat het plangebied in een gebied vol met lijnvormige structuren (bosranden). Omdat het echter wel om een groot

plangebied gaat zouden de werkzaamheden die hier uitgevoerd worden wel relatief meer invloed hebben. Met name wanneer in de nacht werkzaamheden nabij een bosrand worden uitgevoerd kan dit verstoring werken en wanneer andere routes ook door de werkzaamheden verstoord zijn kan dit leiden tot het verlaten van verblijfplaatsen. Wanneer werkzaamheden enkel overdag worden uitgevoerd is hiervan echter geen sprake. Daarnaast bevindt zich binnen het plangebied een enkele bomenrij in perceel MAA00E1046. Vanwege de verder vrij open omgeving rondom dit perceel zou het kappen van deze bomenrij mogelijk wel kunnen leiden tot het verliezen van connectie tussen foerageergebied en verblijfplaats, met name voor soorten met een kleinere homerange zoals de gewone grootoorvleermuis.

Foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

Het foerageergebied van vleermuizen zal zich concentreren aan bosranden. Gezien de grootte van het plangebied kan het gehele plangebied in die zin wel essentieel zijn. Net als bij vliegroutes geldt hier dat wanneer overall op hetzelfde moment verstoring zou plaatsvinden binnen het plangebied, de alternatieven steeds minder beschikbaar zijn. Door het uitvoeren van de werkzaamheden overdag wordt echter voorkomen dat foerageergebied verstoord wordt.

Effectbeoordeling vleermuizen

Binnen het plangebied zelf is nauwelijks potentie voor verblijfplaatsen van gebouw- of boombewonende vleermuizen. Slechts in één gebouw en één bomenrij binnen het plangebied kunnen verblijfplaatsen aanwezig zijn. De meeste mogelijkheden bevinden zich

aan de randen van het plangebied in de bosschages. Bij werkzaamheden die zich direct langs de randen in de nabijheid van deze potentiële verblijfplaatsen afspelen, bestaat er het risico op dusdanige verstoring dat deze verblijfplaatsen verlaten worden. Wanneer de werkzaamheden overdag uitgevoerd worden is de verstoring minimaal. Indien er voldoende afstand gehouden wordt tot de potentiële verblijfplaatsen kan verstoring worden uitgesloten. De bomenrij binnen het plangebied bevat mogelijk ook verblijfplaatsen en bij kap of andere werkzaamheden aan de bomen kan vernietiging van verblijfplaatsen optreden. In de gevallen dat verblijfplaatsen verlaten worden door vleermuizen heeft men te maken met een overtreding van artikel 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming. Wanneer als gevolg van deze werkzaamheden deze effecten niet uit te sluiten zijn, is nader onderzoek naar vleermuizen (volgens het Vleermuisprotocol 2021) nodig om de aan- of afwezigheid van deze soorten in het plangebied vast te stellen.

Conclusie vleermuizen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn mogelijk aanwezig in het enige aanwezige gebouw in het plangebied.
- Aan de rand van en in het plangebied zijn een groot aantal bomen aanwezig waarin potentie zit voor boombewonende vleermuizen.
- Wanneer werkzaamheden overdag worden uitgevoerd en voldoende afstand tot potentiële verblijfplaatsen gehouden wordt is verstoring van verblijfplaatsen uit te sluiten.
- Nader onderzoek naar vleermuizen is dan niet noodzakelijk.
- Ten aanzien van essentiële vliegroutes en foerageergebied kan door het nemen van mitigerende maatregelen verstoring voorkomen worden.

4.4. Vogels

Voor vogels wordt in de Wet natuurbescherming onderscheid gemaakt tussen soorten met een jaar rond beschermde nestplaats en algemene broedvogels waarvan de nesten uitsluitend beschermd zijn gedurende de periode waarin deze in gebruik zijn (zie Tabel A in Bijlage A). In het plangebied is bekeken of er jaar rond beschermde nestplaatsen van vogels aanwezig (kunnen) zijn in bomen of gebouwen. Ook is gezocht naar nesten van en geschikte nestgelegenheid voor algemene broedvogels.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal soorten met jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het plangebied voor. Het betreft boomvalk (*Falco subbuteo*), buizerd (*Buteo buteo*), gierzwaluw (*Apus apus*), havik (*Accipiter gentilis*), huismus (*Passer domesticus*), kerkuil (*Tyto alba*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), ransuil (*Asio otus*), roek (*Corvus frugilegus*), slechtvalk (*Falco peregrinus*), sperwer (*Accipiter nisus*), steenuil (*Athene vidalii*) en wespendiff (*Pernis apivorus*).

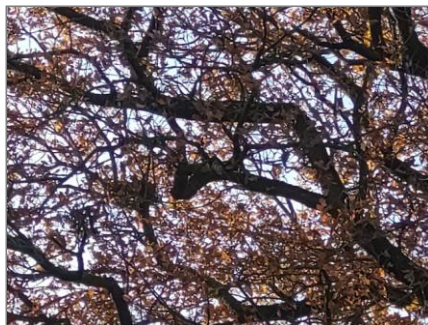
Binnen het plangebied is een groot nest van waarschijnlijk buizerd aangetroffen. Hoewel niet vast te stellen is of het nest inderdaad afgelopen jaar door buizerd gebruikt is, waren hier wel twee buizerds aanwezig bij het nest. Inventarisatie van het gebruik van een buizerdnest dient uitgevoerd te worden in de periode maart – half mei (BIJ12, 2017) en op basis van dit enkele veldbezoek kunnen daarom geen conclusies gesteld worden. In de rest van het plangebied zijn geen bomen binnen het plangebied aanwezig, echter grenzen de percelen wel aan grote bospercelen. Hier kunnen diverse roofvogelsoorten nestelen (ook schuwere soorten zoals havik) en bij werkzaamheden binnen een bepaalde radius verstoord worden.

Aan gebouwen is er enkel één houten gebouw aanwezig in de uiterste westhoek van perceel MAA00E460. Voor gebouwbewonende vogelsoorten, zoals enkele soorten uilen en huismus, zou dit gebouw eventueel wel geschikt kunnen zijn, echter was het tijdens het veldbezoek niet volledig te inspecteren. Eventuele ruimtes tussen dakbeschot of openingen tussen de rabatplanken kunnen vogels toegang geven tot eventuele broedlocaties.

Algemene broedvogels

Behalve jaarrond beschermde nesten kunnen er allerlei algemene broedvogels binnen de invloedssfeer van het plangebied tot broeden komen. Langs de gehele bosrand kunnen allerlei vogelsoorten tot broeden komen. In de bomen binnen het plangebied (zie Figuur 4.1) kunnen eveneens diverse algemene broedvogels nestelen. Daarnaast kunnen op sommige locaties groundbroeders zoals fazant (*Phasianus colchicus*) tot broeden komen en kan rondom de poel in perceel MAA00E460 gebroed worden. Grote delen van de percelen, welke in intensiever agrarisch gebruik zijn, zijn

ook voor deze soorten echter ongeschikt en hier kunnen broedvogels dan ook uitgesloten worden.

Afbeelding 4.2 | Nest van buizerd in een zomereik in het plangebied.

Figuur 4.1 | Locatie van buizerdnest binnen het plangebied.

Effectbeoordeling vogels

Jaarrond beschermde nesten kunnen binnen het plangebied niet worden uitgesloten, gezien er een potentieel buizerdnest is vastgesteld. Wanneer deze bomenrij wordt aangetast – de betreffende boom of omliggende bomen worden verwijderd – kan het nest in onbruik raken. Ook ernstige verstoring door werkzaamheden tijdens de kwetsbare periode (februari – augustus) kan optreden, ook als deze zich op enige afstand van het nest bevinden. Beide type verstoringen leiden uiteindelijk tot het potentieel overtreden van hetzelfde verbodsartikel (artikel 3.1 lid 2 van de Wnb). Op basis van de aard, locatie en periode van de werkzaamheden dient daarom het verstoringseffect bepaald te worden. Wanneer overtreding van

verbodsartikelen niet uit te sluiten is dient nader onderzoek uitgevoerd te worden.

Andere nesten worden binnen het plangebied niet verwacht, echter binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kan wel een scala aan soorten met jaar rond beschermd nest tot broeden komen, inclusief relatief verstoringsgevoelige soorten. Krijgsveld et al. (2008) noemen de grote verstoringafstand van havik ten opzichte van buizerd. Bij haviknesten die zich binnen 200 meter van de bosrand bevinden kunnen werkzaamheden aan de rand van het plangebied al tot ernstige verstoring leiden. Wanneer de werkzaamheden (deels) in het broedseizoen uitgevoerd worden dient dus, afhankelijk van de aard en de precieze locatie van werkzaamheden, vastgesteld te worden welke nesten zich in de 200 meter bufferzone rondom het plangebied bevinden. Op basis daarvan kan de mate van verstoring op nesten verder worden bepaald. Buiten het plangebied, maar afhankelijk van de aard van de werkzaamheden mogelijk wel binnen de invloedssfeer, is een nest van een kraaiachtige aanwezig welke mogelijk door jaar rond beschermde soorten ransuil of boomvalk gebruikt wordt. Bij werkzaamheden nabij dit nest zou mogelijk verstoring op kunnen treden. Door het nemen van mitigerende maatregelen (werken buiten broedseizoen) zijn negatieve effecten uit te sluiten en kan nader onderzoek naar deze soorten achterwege blijven.

Het is mogelijk dat algemene broedvogels tot broeden komen in bomen of in het grasland. In gebruik zijnde nesten zijn beschermd onder de Wet Natuurbescherming. Wanneer er werkzaamheden worden uitgevoerd terwijl er nesten in gebruik zijn kunnen negatieve effecten optreden door verstoring of door het vernielen van nesten van grondbroedende soorten. Om negatieve effecten op in gebruik zijnde nesten van algemene broedvogels te voorkomen dienen mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. De mitigerende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6. Een nader onderzoek naar beschermde vogels is niet noodzakelijk.

Conclusie vogels

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Mogelijk buizerd binnen het plangebied tot broeden komen.
- Mogelijk andere vogelsoorten met jaar rond beschermd nest buiten het plangebied, echter

binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, tot broeden komen.

- Negatieve effecten ten aanzien van het buizerd-nest kunnen optreden door het aantasten van de betreffende bomenrij als gevolg van de werkzaamheden. Ook aantasting buiten de kwetsbare periode is niet toegestaan.
- Negatieve effecten vanwege ernstige verstoring kunnen optreden ten aanzien van het buizerd-nest en eventuele andere nesten in de omliggende bospercelen.
- Door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen c.q. kwetsbare periode (1 februari – 31 augustus) kan ernstige verstoring voorkomen worden op deze soorten, mits geen sprake is van directe aantasting van nestlocaties.
- Er kunnen binnen het plangebied algemene broedvogels met niet-jaar rond beschermde nesten tot broeden komen, waarvan de nesten tijdens werkzaamheden in het broedseizoen vernield kunnen worden of ernstige verstoring tot hetzelfde effect leidt.
- Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2.
- Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk, de mitigerende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

4.5. Vissen

Binnen het plangebied is, op een poel na, geen oppervlaktewater aanwezig. Beschermde vissoorten kunnen daarom met zekerheid worden uitgesloten. In de omgeving van het plangebied komt slechts één beschermde vissoort voor: de grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*). Deze soort komt voor in het Langbroekerweteringgebied waar wel veel watergangen aanwezig zijn. In een geïsoleerde poel met in de omgeving geen ander water kan de soort worden uitgesloten. Ook andere vissen zijn waarschijnlijk niet in de poel aanwezig, hoewel bijvoorbeeld stekelbaarsjes wel mogelijk zouden zijn in dergelijk geïsoleerd water.

Effectbeoordeling vissen

Beschermde vissoorten worden niet verwacht binnen het plangebied.

Wel moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming) indien werkzaamheden de poel aantasten en hier vis aanwezig is.

Conclusie vissen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:
→ In het plangebied zijn geen beschermde vissen aanwezig.

4.6. Amfibieën

Uit de omgeving van het plangebied zijn poelkikker (*Pelophylax lessonae*), kamsalamander (*Triturus cristatus*) en Alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*) bekend. Daarnaast komen op grotere afstand ook heikikker (*Rana arvalis*) en rugstreeppad (*Epidalea calamita*) voor. Voor heikikker geldt echter dat de soort in deze regio (op de Heuvelrug) beperkt is tot de grotere vennen, zoals het Leersumse Veld. In een geïsoleerde poel met in de omgeving geen oppervlaktewater kan de soort daarom worden uitgesloten. Rugstreeppad komt op nog grotere afstand pas voor, in de uiterwaarden bij Amerongen. Gezien de specifieke habitat van de soort in deze omgeving, het feit dat rugstreeppad niet uit de nabije omgeving bekend is en de ongeschiktheid van het enige water binnen het plangebied voor de soort, kan ook rugstreeppad hier worden uitgesloten.

Binnen het plangebied (deelgebied MAA00E460) is een poel aanwezig met een diameter van enkele meters en uitgebreide onderwatervegetatie (zie Afbeelding 4.3). Direct rondom de poel liggen houtige opstanden, echter betreft het hier een geïsoleerd stukje omringd door grasland. Deze poel is geschikt voor poelkikker, kamsalamander als Alpenwatersalamander. Hoewel de poel in grootte beperkt is wordt kamsalamander ook wel eens in wat kleiner water aange troffen. De enige beperking is het feit dat de poel geheel omringd is door open grasland. Dit hoeft echter geen probleem te zijn. Verderop in de bosschage buiten het plangebied is ook nog een poel te vinden, echter stond deze nu vrij ver droog.

Poelkikker is een vrij algemeen voorkomende soort in het Langbroekerweteringgebied en de Utrechtse Heuvelrug. Ook van het nabijgelegen Leersumse Veld zijn veel waarnemingen bekend. Zowel in sloten als in vijvers en poelen komt de soort voor. De aanwezige poel in het plangebied is ook geschikt voor poelkikker. Er is veel onderwatervegetatie aanwezig, de waterkwaliteit is goed en er is een ondiepe oeverzone aanwezig. Het landhabitat bevindt zich direct rondom de poel (het grasland is ongeschikt) en in de bosschages buiten het plangebied.

Kamsalamander is bekend van locaties ten noorden van het plangebied. Hier zijn in het bos allerlei wateren aanwezig. De soort maakt zowel gebruik van sterk beschaduwde, kale wateren met veel blad als rijk begroeide poelen met veel zoninval. De poel binnen het plangebied valt in die laatste categorie. Hoewel kamsalamander meestal wat grotere poelen verkiest, is zeker niet uit te sluiten dat kamsalamander in de poel binnen het plangebied voorkomt. Deze poel heeft voldoende onderwatervegetatie en is ook voldoende diep dat hier kamsalamander verwacht zou kunnen worden. Het landhabitat bevindt zich direct rondom de poel (het grasland is ongeschikt) en in de bosschages buiten het plangebied.

Alpenwatersalamander

Alpenwatersalamander is eveneens bekend uit de omgeving van het plangebied, echter komt niet van nature voor op de Heuvelrug. De soort is hier uitgezet en komt inmiddels wijd verbreid in Utrecht voor. In vergelijking met poelkikker en zeker kamsalamander is Alpenwatersalamander minder kieskeurig. De poel binnen het plangebied is daarom zeker geschikt voor de soort. Vanwege de herkomst van de soort kan deze populatie gezien worden als niet-natuurlijk en valt daarom bij een strikte interpretatie van de wettekst niet binnen de bescherming van de Wet natuurbescherming (m.u.v. zorgplicht).

Afbeelding 4.3 | Poel met potentie voor kamsalamander, Alpenwatersalamander, ringslang, poelkikker en gevleete witsnuitlibel.

Effectbeoordeling amfibieën

Poelkikker, kamsalamander en Alpenwatersalamander komen mogelijk voor in een poel in het plangebied. Bij werkzaamheden die invloed hebben op deze poel, of die direct ingrijpen op poel zelf, kunnen

negatieve effecten ten aanzien van deze soorten optreden. Hierdoor kunnen dieren verstoord raken, leefgebied verloren gaan of aangetast worden of dieren gedood worden. Het is afhankelijk van de aard en de locaties van de werkzaamheden of werkzaamheden van invloed zijn op de soorten. Daarnaast fungeert de poel als onderdeel van een groter leefgebied. Het is daarom aannemelijk dat dieren vanuit de bossen ten noorden van de poel (waar zich ook wateren bevinden) naar de poel bewegen (zie Figuur 4.2). Wanneer de poel door werkzaamheden volledig geïsoleerd raakt verdwijnt deze verbinding en wordt daarmee de functie van voortplantingswater aangetast. Bij werkzaamheden aan of rondom de poel dient daarom een nader onderzoek gedaan te worden of dienen maatregelen getroffen te worden waardoor de functionaliteit niet aangetast wordt.

Binnen het plangebied kunnen ook provinciaal vrijgestelde amfibieën voorkomen. Voor die soorten geldt de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). Dit houdt in dat bij werkzaamheden maatregelen uitgevoerd moeten worden om negatieve effecten zo veel als mogelijk te voorkomen, bijvoorbeeld door één richting op te werken.

Figuur 4.2 | Migratieroute voor amfibieën van bosschages (buiten plangebied) naar poel.

Conclusie amfibieën

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied zijn poelkikker, kamsalamander en Alpenwatersalamander mogelijk aanwezig.
- Er enkel negatieve effecten optreden ten gevolge van de werkzaamheden, wanneer de werkzaamheden invloed hebben op de aanwezige poel of de verbinding tussen de poel en bosschages.
- In het kader van de zorgverplichting voor algemeen voorkomende amfibieën maatregelen

genomen dienen te worden, zoals het één richting op werken.

4.7. Reptielen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van ringslang (*Natrix helvetica*), hazelworm (*Anguis fragilis*) en levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) (NDFF, 2022).

Ringslang komt algemeen voor in de omgeving van het plangebied, zowel aan de voet van en op de Heuvelrug als zuidwestelijker richting de Kromme Rijn. Ook het Landgoed Broekhuizen vormt een belangrijk gebied voor ringslang. Ringslang kan zich door het gehele plangebied heen verplaatsen, aangezien het een mobiele soort is. Toch zal de soort met name de structuren (bosranden e.d.) volgen en niet midden in een akker opduiken. In de nabijheid van de poel zijn de omstandigheden zodanig dat hier veel voedsel voorhanden is. Daardoor kan dit gebied ook als foerageergebied beschouwd worden. Vanwege het feit dat er echter meer van deze poelen in de bossen liggen, valt deze poel niet te beschouwen als essentieel leefgebied.

Hazelworm komt algemeen voor op de Utrechtse Heuvelrug. In de drogere delen van het Leersumse Veld komt de soort ook algemeen voor. Rondom het plangebied zal de hazelworm zich voornamelijk ophouden in halfopen bos en bosranden. Open grasland of akker is ongeschikt voor de soort. Direct buiten het plangebied bevindt zich een terrein dat recentelijk afgeplagd is, daardoor voedselarm is en waar enkele struikheide staan. Verder zijn hier een soort plagselbulten (zie Afbeelding 4.4). In dergelijk habitat kan hazelworm ook verwacht worden. Enkel op de grens van het plangebied kan hazelworm dus verwacht worden. Verder het plangebied in is geen beschutting meer te vinden en aanwezigheid van hazelworm kan hier daarom worden uitgesloten.

Levendbarende hagedis komt met name op de Utrechtse heuvelrug voor op allerlei heideterreinen, wegbermen, kapvlaktes en dergelijk open habitat. Net als hazelworm is deze soort ook van het Leersumse Veld goed bekend. Net als voor hazelworm geldt dat de soort zich vooral langs de bosranden en open bosdelen (meer open dan voor hazelworm) op zal houden. Daarnaast kan ook het geplagde terrein buiten het plangebied als leefgebied voor levendbarende

hagedis dienstdoen. Levendbarende hagedis kan daarom op de grens van het plangebied verwacht worden.

Afbeelding 4.4 | Mogelijk leefgebied van hazelworm en levendbarende hagedis. Dit terrein ligt net buiten het plangebied.

Figuur 4.3 | Potentieel habitat voor hazelworm en levendbarende hagedis.

Effectbeoordeling reptielen

Binnen het plangebied kan ringslang verwacht worden. Voor deze soort is mogelijk foerageergebied te vinden in de vorm van een poel, maar dit is geen essentieel foerageergebied. Bij werkzaamheden in het plangebied kan door het nemen van mitigerende maatregelen voorkomen worden dat een incidenteel aanwezige ringslang gedood of verwond wordt.

Voor hazelworm en levendbarende hagedis geldt dat zij enkel aan de bosranden en in het terrein net buiten het plangebied verwacht worden. Wanneer de huidige situatie gehandhaafd blijft, dat wil zeggen dat hier nog steeds zoninval is, zijn negatieve effecten op deze soorten uitgesloten. Tevens dienen de werkzaamheden niet deze randen aan te tasten door bijvoorbeeld het platrijden. Wanneer mitigerende maatregelen

gevolgd worden kunnen negatieve effecten op deze soorten worden uitgesloten. Nader onderzoek en een eventuele ontheffingsprocedure is daarom niet noodzakelijk. De mitigerende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

Conclusie reptielen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied ringslang verwacht kan worden, echter geen essentieel leefgebied;
- Aan de randen van het plangebied hazelworm en levendbarende hagedis verwacht kunnen worden;
- Door het nemen van mitigerende maatregelen negatieve effecten op ringslang, hazelworm en levendbarende hagedis uit te sluiten zijn.

4.8. Ongewervelden

Sierlijke witsnuitlibel (*Leucorrhinia caudalis*) en gevlekte witsnuitlibel (*L. pectoralis*) zijn bekend uit de omgeving van het plangebied (NDFF, 2022). Deze soorten komen voor op het Leersumse Veld. Andere soorten beschermde ongewervelden worden niet, of hooguit incidenteel (bijvoorbeeld grote vos) binnen het plangebied verwacht.

Gevlekte witsnuitlibel en sierlijke witsnuitlibel planten zich voort in poelen of sloten met goede waterkwaliteit en uitgebreide onderwatervegetatie en vaak ook verlandingsvegetatie. In het plangebied is één poel aanwezig. Hoewel hier veel onderwatervegetatie in aanwezig is ontbreken hier drijfplanten (waterlelie en gele plomp) die normaal door met name sierlijke witsnuit gebruikt wordt. Verder is deze soort toch wel beperkt tot de grote wateren zoals vennen, visvijvers en plassen. In een kleine poel als deze wordt de soort daarom niet verwacht, al is een incidentele zwerver niet uit te sluiten. Gevlekte witsnuitlibel is iets opportunistischer en ook wel bekend uit kleine poelen. Deze soort kan daarom niet worden uitgesloten.

Effectbeoordeling ongewervelden

Gevlekte witsnuitlibel is mogelijk aanwezig in een poel in perceel. Bij werkzaamheden die invloed hebben op deze sloten of poel, of die direct ingrijpen op de sloten en poel zelf, kunnen negatieve effecten ten aanzien van gevlekte witsnuitlibel optreden. Hierdoor kunnen dieren verstoord raken, leefgebied verloren gaan of aangetast worden of dieren gedood worden. Wanneer werkzaamheden de aanwezige poel ontzien kunnen

negatieve effecten voor gevlekte witsnuitlibel worden uitgesloten.

Conclusie ongewervelden

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied de beschermde gevlekte witsnuitlibel mogelijk aanwezig is in een poel.
- Negatieve effecten op dit mogelijk habitat van gevlekte witsnuitlibel niet uit te sluiten zijn wanneer ingrepen aan de poel plaatsvinden.

5. Houtopstanden

In de Wet natuurbescherming is in hoofdstuk 4 de bescherming van houtopstanden opgenomen. Voor bepaalde houtopstanden buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming geldt een meldings- en herplantingsplicht.

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend, waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de “bebouwde kom Wet natuurbescherming” ligt wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de ‘bebouwde kom Verkeerswet’, maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan.

5.1. Conclusie houtopstanden

Binnen het plangebied is één houtopstand aanwezig in perceel MAA00E1064. Dit betreft een bomenrij van meer dan 20 bomen, met name zomereik. Wanneer deze houtopstand geveld dient te worden geldt derhalve een meldings- en herplantingsplicht.

6. Mitigatie soortbescherming

Onderstaand is per soort(groep) beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau. Deels geldt hier dat omdat de werkzaamheden nog niet bekend zijn ook geen precieze invulling van de mitigatiemaatregelen gegeven kan worden.

6.1. Algemene maatregelen

- De werkzaamheden dienen door een ecologisch deskundige ecooog begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). In Bijlage D is beschreven wat door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaan wordt onder een ecologisch deskundige.
- Er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn.
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.
- Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ecologisch deskundige.

6.2. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde bij het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze te typeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen de

algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient te worden. Hiervoor dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Daarnaast worden hiermee ook negatieve effecten ten aanzien van ringslang voorkomen indien zij incidenteel in het plangebied komen. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven.

- Werkzaamheden in het plangebied dienen met de minste schade voor aanwezige planten en dieren uitgevoerd te worden.
- Wees alert op dieren in het plangebied. Wacht tot dieren zelfstandig het gebied hebben verlaten.
- Werk vanuit het midden van het plangebied naar de rand, of werk langzaam in één werkrichting zodat verstoorde dieren de mogelijkheid hebben om het plangebied te verlaten. Draag er tevens zorg voor dat de richting waarin de dieren moeten vluchten voldoende beschutting of leefgebied biedt.
- Verlichting is alleen aan wanneer dat functioneel noodzakelijk is. De verlichting wordt voldoende afgeschermd en alleen op het werk gericht. Gebruik alleen verlichting met een naar beneden gerichte lichtbundel.
- Er dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.

6.3. Algemene broedvogels

Veel broedvogels zijn opportunisten die weinig eisen stellen aan hun omgeving. Alle vogelnesten zijn beschermd als ze in gebruik zijn. Algemene broedvogels zijn niet standvastig, ze kunnen ieder jaar op een andere plek broeden en zijn weinig kieskeurig. Soorten die tot broeden kunnen komen in of nabij het plangebied zijn o.a. grote bonte specht, roodborst, winterkoning, boomkruiper, spreeuw, merel en houtduif. Onderstaande maatregelen en aandachtspunten moeten in acht worden genomen ten aanzien van algemene broedvogels om een overtreding van artikel 3.1, lid 2 te voorkomen.

- Er kunnen in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden algemene vogels tot broeden komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze

nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode;

- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd;
- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik zijnde nesten in de broed- en nestperiode. Voor verlaten nestplaatsen geldt dit niet;
- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren;
- Indien dit niet mogelijk is, dient het plangebied voorafgaande aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor vogels om tot broeden te komen;
- Het plangebied dient tot aan de start van de werkzaamheden ongeschikt gehouden te worden voor de vestiging van broedvogels door het kort houden van vegetatie;
- Indien het niet mogelijk is om buiten de broedperiode te werken en/of het plangebied broedvrij te houden, dient het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een ecologisch deskundige (Bijlage D) gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedende vogels;
- Werkzaamheden die zich nabij bosranden bevinden dienen altijd buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd, een controle of broedvrij houden is hier niet mogelijk;
- Wanneer er geen vogels nestelen kan er begonnen worden met de ingreep. Bij aantreffen van een broedgeval in het plangebied wordt een rustzone afgezet door een ecologisch deskundige en wordt de locatie met rust gelaten tot de jongen zijn uitgevlogen. Er mogen geen werkzaamheden in de directe zone rond een nest plaatsvinden. De omvang van deze zone wordt door de begeleidende ecoloog bepaald. Eventueel kan er met schermen gewerkt worden die visuele verstoring en/of verstoring door geluid naar een broedgeval beperken.

6.4. Vleermuizen

- Werkzaamheden worden in principe enkel tijdens daglicht uitgevoerd (geen gebruik van kunstlicht). Wanneer toch gebruik gemaakt wordt van verlichting in de actieve vliegperiode van vleermuizen (april t/m oktober) dan wordt deze zo veel mogelijk op de werkzaamheden gericht en niet op de omgeving. Er wordt zoveel mogelijk voorkomen dat kunstlicht gericht wordt in de richting van de boschages.

7. Conclusie en advies

7.1. Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de geplande ingrepen in het plangebied verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

Gebiedsbescherming

- Zijn negatieve effecten op Natura 2000 gebieden te verwachten en is daardoor een Voortoets noodzakelijk?*

Ja, er dient in het kader van het effect van stikstof op Natura 2000-gebieden een stikstofberekening te worden uitgevoerd waarin de depositie van stikstof berekend wordt op basis van de emissiebronnen.

- Zijn significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) te verwachten en is daardoor een 'Nee tenzij' toets noodzakelijk?*

Nee, omdat er geen sprake is van een aanpassing van het bestemmingsplan is het niet nodig de voorgenomen ingreep te toetsen aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natuurnetwerk Nederland: er hoeft dus geen 'Nee Tenzij-toets' uitgevoerd te worden.

Soortbescherming

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?*

Ja, aanwezigheid van algemene broedvogels, buizerd, huismus, uilen, gebouwbewonende vleermuizen, poelkikker, kamsalamander, ringslang en gevlekte witsnuitlibel binnen het plangebied kan niet worden uitgesloten. Daarnaast kunnen binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden ook hazelworm, levendbarende hagedis, boombewonende vleermuizen, steenen boommarter, das, eekhoorn en vogels met jaar rond beschermd nest in bomen niet worden uitgesloten.

- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?*

Ja, wanneer de werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen kunnen algemene broedvogels en in

gebruik zijnde nesten verstoord en/of vernietigd worden door de geplande werkzaamheden. Dit is een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming.

Wanneer de werkzaamheden invloed hebben op de poel kunnen negatieve effecten optreden ten aanzien van kamsalamander, poelkikker, ringslang en gevlekte witsnuitlibel. Dit is een overtreding van artikel 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming.

Wanneer de werkzaamheden invloed hebben op het houten gebouw kunnen negatieve effecten optreden ten aanzien van huismus, uilen, gebouwbewonende vleermuizen en steen- of boommarter. Dit is een overtreding van artikel 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming.

Wanneer de werkzaamheden invloed hebben op aangrenzende bossen en bosranden kunnen negatieve effecten optreden ten aanzien van vogels met jaar rond beschermde nesten, boombewonende vleermuizen, boom- en steenmarter, das, eekhoorn, levendbarende hagedis, hazelworm. Voor levendbarende hagedis en hazelworm geldt dit ook voor het geplagde aangrenzende terrein.

- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?*

Ja, door het nemen van de juiste mitigerende maatregelen worden negatieve effecten voorkomen. Of deze maatregelen afdoende zijn om negatieve effecten te voorkomen is afhankelijk van de precieze aard en invulling van de werkzaamheden. De mitigerende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

- Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?*

Mogelijk, dit hangt af van de werkzaamheden. Indien niet uit te sluiten is dat er negatieve effecten optreden als gevolg van de werkzaamheden, ondanks mitigerende maatregelen, dient aanvullend onderzoek gedaan te worden.

Houtopstanden

- *Worden er houtopstanden geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn en is daardoor een meldings- en herplantingsplicht van toepassing?*

Er is een houtopstand aanwezig binnen het plangebied. Indien deze dient te worden geveld geldt hier voor de meldings- en herplantingsplicht.

7.2. Conclusie

Uiteindelijk is hiermee de uiteindelijke vraag beantwoord:

- *Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?*

De voorgenomen werken hebben geen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden. Of er negatieve effecten optreden ten aanzien van beschermde soorten hangt af van de invulling en de aard van de werkzaamheden. Door het nemen van mitigerende maatregelen kunnen meestal negatieve effecten worden voorkomen maar bij grootschalige werkzaamheden kan dit anders liggen. Wanneer de precieze werkzaamheden bekend zijn dient op basis daarvan bepaald te worden of de mitigerende maatregelen afdoende zijn of dat er mogelijk sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming. In dat laatste geval is aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten noodzakelijk.

8. Literatuurlijst

8.1. Literatuur

Bat Habitat key, 2018. Bat Roosts in Trees. A guide to identification and assessment for tree-care and ecology professionals. Pelagic Publishing, Exeter.

Berge, L. 2007. Resource partitioning between the cryptic species Brandt's bat (*Myotis brandtii*) and the whiskered bat (*M. mystacinus*) in the UK. University of Bristol.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo*. Versie 1.0.

Broekhuizen, S., Klees, D. en Müskens G. 2010. De steenmarter. Zoogdierverseniging. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & Eis Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). – Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking PHC Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers BV, Utrecht.

Gjerde, L., 2004. Methods in surveying advertisement calling *Vespertilio murinus* L., 1758, and notes on its fall distribution in Europe. *Le Rhinolophe* 17:127-132.

Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieuwerkerken, B. Odé, L.P.M. Willemsse & W.K.R.E. van Wingerden, 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Korsten, E. & Brekelmans, F., 2014, Massaai in winterslaap, *Stadswerk Magazine*, 07/2014, pp. 40 – 42

Krijgsveld, K. L., Smits, R. R., & Winden, J. van der, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels: update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Limpens, H.G.J.A. 2012. Slopen restaureren renoveren nieuwbouw na-isolatie: Vleermuisvriendelijk bouwen, Zoogdierverseniging.

Limpens, H. G.J.A. & J. Regelink, 2017. Cursus vleermuizen en Planologie, Zoogdierverseniging.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging (2021) Vleermuisprotocol maart 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl.

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017).

Sendor, T., 2002. Population ecology of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus* Schreber, 1774): the

significance of the year-round use of hibernacula for life histories. Philipps-Universität, Marburg.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Šuba, J. & D. Vietniece & G. Pētersons, 2010. The parti-coloured bat *Vespertilio murinus* in Riga (Latvia) during autumn and winter. *Environmental and Experimental Biology* 8:93-96

Voortman, T., & Bakker, G., 2020. Spatial and temporal variation in maternity roost site use of common pipistrelles *Pipistrellus pipistrellus* (Mammalia: Chiroptera) in Rotterdam. *Deinsea* 19:1-16

Zagmajster, M., 2003. Display song of parti-coloured bat *Vespertilio murinus* Linnaeus, 1758 (Chiroptera, Mammalia) in southern Slovenia and preliminary study of its variability. *Natura Sloveniae* 5(1):27-41.

8.2. Websites

Verspreidingsatlas planten

Via www.verspreidingsatlas.nl/planten

Nationale Databank Flora en Fauna

Via www.ndff-ecogrid.nl/

Effecten op Natura2000 gebieden

<https://calculator.aerius.nl/calculator>

<https://natura2000.nl/gebieden>

<https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicator.aspx>

Natuur Netwerk Nederland

Data.overheid.nl/datasets

Bijlage A. Wettelijk kader

Wet Natuurbescherming

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van de lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO is het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk.

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden als afzonderlijke hoofdstukken opgenomen, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen.

Zorgplicht

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mèt en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (artikel 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen neemt of compenserende maatregelen neemt.

Natura 2000-gebieden

De wetgeving met betrekking tot Natura 2000-gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kan mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Indien het niet mogelijk is om negatieve effecten op voorhand uit te sluiten, dan is er mogelijk sprake van een vergunningsplicht en moet een habitattoets uitgevoerd worden. In een habitattoets worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en/of (onder bepaalde voorwaarden) toestemming voor de uitvoering kan worden verleend. Deze toetsing kan bestaan uit drie onderdelen;

- Voortoets;
- Passende Beoordeling;
- ADC-toets.

Voortoets

Middels een Voortoets wordt onderzocht of de ingrepen (significant) negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen binnen de Natura 2000-gebieden. De Voortoets bestaat uit een beschrijving van het plan of project, de te verwachten effecten binnen en buiten het Natura 2000-gebied, en een analyse of daarbij (mogelijkerwijs) sprake is van significante effecten. In deze analyse mogen mitigerende en compenserende maatregelen niet meegenomen worden (Zie Kader 1, Mitigerende en compenserende maatregelen). Indien niet kan worden uitgesloten dat er significante gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen optreden moet een Passende Beoordeling worden opgesteld. Indien er zeker geen significant negatief effect is te verwachten dan is er geen vergunning nodig, bij het indienen van een aanvraag

wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag.

Kader 1 | Mitigerende en compenserende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen die de schadelijke gevolgen die rechtstreeks uit een plan of project voortvloeien, voorkomen of verminderen. Het doel van dergelijke maatregelen is het voorkomen van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied.

Compenserende maatregelen zijn maatregelen die de aantasting (significante effecten) op de aangegeven habitats en -soorten in een Natura 2000-gebied als gevolg van een project of plan compenseren.

Passende beoordeling

Indien uit de Voortoets blijkt dat er een kans is op een significant negatief effect, dient er een *Passende Beoordeling* uitgevoerd te worden. Tijdens het vaststellen van de mogelijk negatieve effecten mogen mitigerende maatregelen wél meegewogen worden in de beoordeling, compenserende maatregelen niet. Indien uit deze toetsing blijkt de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aangetast worden kan een vergunning worden verleend en kan het plan vastgesteld worden. Blijkt er echter dat er werkelijk sprake is van mogelijk significante effecten dan wordt een vergunning alleen afgegeven indien er geen Alternatieven zijn, er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn en er Compensatie plaatsvindt: de *ADC-toets*.

ADC-toets

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn, kan het plan alleen vastgesteld en vergund worden indien wordt voldaan aan elk van de volgende voorwaarden (artikel 2.8-4)

- Er zijn geen Alternatieve oplossingen
- Het project wordt uitgevoerd onder Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard
- Er worden Compenserende maatregelen getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Soortbescherming

Het hoofdstuk 3 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor een ontheffingsaanvraag.

Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

- opzettelijk doden en vangen van vogels;
- opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
- eieren rapen en onder zich hebben;
- opzettelijk verstoren van vogels;
- het verbod onder 4 is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijk invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
- het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Kader 2 | Opzettelijkheid in de Wet Natuurbescherming

Opzettelijkheid

Een situatie waarbij iemand een handeling verricht waarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt wordt dat deze gedraging leidt tot overtreding van een verbod, ook als een kwade intentie ontbreekt.

Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

1. opzettelijk doden en vangen;
2. opzettelijk verstoren;
3. opzettelijk vernielen of rapen eieren;
4. opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings- of rustplaatsen;
5. opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en instandhouding van natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische

aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

4. voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten of de daartoe benodigde kweek;
5. op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (artikel 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

- a. opzettelijk doden of vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming bijlage, onderdeel B gelden de volgende verbodsbepalingen:

- c. in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8 lid 5 en artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;

- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelten, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- h. in het algemeen belang, of
- i. bestendig gebruik.

Kader 3 | Verstoring en vernietiging door verstoring

Ecologische verstoring

In ecologisch opzicht is verstoring een verandering door het toedoen van mensen in hoe een dier gebruik kan maken van essentiële hulpbronnen. Het kan hierbij ook gaan om een verandering in de perceptie van het dier. Dit betreft voornamelijk de toegang tot voedselbronnen en nest- of verblijfplaatsen (Gill, 2007). Dit is vaak een tijdelijke verstoring van individuen, wat soms ook kan leiden tot negatieve effecten op populatieniveau (Bejder et al. 2009).

Juridische verstoring

Verstoring is in juridisch opzicht een relatief begrip. Sommige verstoringen zijn per definitie tijdelijk, de hierdoor optredende verstoring is dus hooguit tijdelijk en kortdurend. Niet elke (tijdelijke) verstoring is een verstoring in de zin van de wet. Uit jurisprudentie (zie bronnen) kan worden afgeleid dat een (tijdelijke) verstoring, waarbij dieren zich (tijdelijk) aan een veranderde leefomgeving moeten aanpassen, niet leidt tot een opzettelijke verstoring in het kader van de Wet natuurbescherming.

Wanneer verstoring leidt tot vernietiging

Wanneer een verstoring van dusdanig duur of intensiteit is kan het voorkomen dat dieren hun nest of verblijfplaats permanent verlaten. In deze gevallen is er juridisch sprake van het vernietigen van een nest of verblijfplaats en worden verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuursite (artikel 1.7) en de actieve

soortbescherming (artikel 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies de lijst met beschermde soorten uitbreiden en/of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de staat van instandhouding van populaties te behouden of te herstellen.

Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1). De nesten van vogels zijn beschermd als ze door de vogels in gebruik zijn, zowel in als buiten de gangbare broedperiode (15 maart tot 15 juli). De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De nesten van deze vogelsoorten zijn jaarrond beschermd waardoor de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn (zie Kader 4, Jaarrond beschermde vogelnesten en Tabel 1). De wetgever verstaat onder verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

Beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming (voorheen Boswet). Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend, waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de “bebouwde kom Wet natuurbescherming” ligt, wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de ‘bebouwde kom Verkeerswet’, maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de algemene plaatselijke verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan

Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- Er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;
- Er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;
- Er mag geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de populatie plaatsvinden.

Vrijstelling

Het is niet altijd nodig om een ontheffing aan te vragen wanneer er gevolgen voor beschermde planten- en diersoorten optreden. Er zijn verschillende soorten vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden indien strikt en aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. De zorgplicht blijft ook bij het werken via een gedragscode onverminderd van kracht. Naast de gedragscode is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling te krijgen (artikel 3.11). Deze ministeriële regelingen zijn opgesteld door Gedeputeerde Staten als vrijstellingslijsten. Zie Tabel 2 voor een overzicht voor de vrijgestelde soorten per provincie.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken (NNN). Het NNN is ruimtelijk in de Provinciale Structuurvisie vastgelegd. Het vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de beheersgebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en een bestemmingsplan wijziging moet worden doorgevoerd en/of negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden dient altijd een ‘Nee, tenzij’-toets te worden uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er als gevolg van de voorgenomen maatregelen significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden.

Kader 4 | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden (zie Tabel A voor de soorten per provincie):

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als rust- en voortplantingsplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: ransuil).
5. Vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Kader 4 | Jaarrond beschermde vogelnesten Flevoland

Met opmerkingen [MS1]: Verwijderen wanneer NIET in Flevoland!

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden (zie Tabel A voor de soorten per provincie):

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als rust- en voortplantingsplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: ransuil).
5. Vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.
 - a. Nesten die vallen onder 5a zijn in beginsel wel jaarrond beschermd, tenzij uit een ecologische beoordeling blijkt dat aantasting niet van invloed is op de lokale staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld omdat er voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.
 - b. Nesten die vallen onder 5b zijn in beginsel niet jaarrond beschermd, tenzij door aantasting de lokale staat van instandhouding van de soort in het geding komt, bijvoorbeeld omdat er geen of onvoldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

Uitzonderingen:

Ooievaar, wanneer een ooievaarsnest in een hoogspanningsmast vanwege werkzaamheden moet worden weggehaald of verplaatst, dan kan dat buiten de periode dat er eieren/jongen aanwezig zijn, zonder ontheffing. Er dient na uitvoering van de werkzaamheden een gelijk aantal vervangende (goed bereikbare) nesten in de hoogspanningsmast te worden aangeboden (van minimaal vergelijkbare kwaliteit) binnen hetzelfde territorium.

Kerkuil, in het geval dat een kerkuilenkast binnen een erf wordt verplaatst buiten de periode dat er jongen aanwezig zijn, dan hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd, mits onder begeleiding van een deskundige.

Kader 4 | Jaarrond beschermde vogelnesten Limburg

Met opmerkingen [MS2]: Verwijderen wanneer NIET in Limburg!

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. In de provincie Limburg worden 4 i.p.v. 5 categorieën onderscheiden (zie Tabel A voor de soorten per provincie):

1. Jaarrond gebruikte nesten (4 soorten). Deze soorten maken ook buiten het broedseizoen gebruik van de nestplaats (voorbeeld: steenuil en roek).
2. Zeer plaatstrouwe broedvogels of soorten die afhankelijk zijn van bebouwing (kolonievogels en niet-kolonievogels) (8 soorten). Deze soorten broeden elk broedseizoen op dezelfde plaats en zijn daarin zeer conservatief. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw, huismus).
3. Plaatstrouwe vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest omdat ze niet of nauwelijks in staat zijn om zelf een nest te bouwen (8 soorten). Deze soorten zijn niet in staat een geheel eigen nest te bouwen en maken gebruik van oude kraaiennesten of nesten waar zij eerder gebroed hebben (voorbeeld: ransuil, boomvalk). Of ze bouwen een nieuw nest op het oude nest van het voorgaande jaar (havik) en zijn extra kwetsbaar voor verstoring. Hier vallen ook roofvogels onder die zich sinds kort aan het vestigen zijn in de provincie waarvan de staat van instandhouding nog verre van gunstig van is.

Op de nesten voor eenmalig gebruik bestaat één uitzondering. Dit zijn nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze nesten zijn niet jaarrond beschermd. Indien er echter zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden zijn die dit niet rechtvaardigen zijn de nesten toch jaarrond beschermd. Er dient voldoende alternatieve leefomgeving in de omgeving van het plangebied te zijn om zich elders te kunnen vestigen. De soorten uit deze categorie vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd.

4. Zijn de nesten van plaatstrouwe vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen indien de nestplaats verloren gaat (voorbeeld buizerd, blauwe reiger) (18 soorten). Deze lijst bevat ook soorten die zeldzaam zijn in Limburg (het aantal broedparen is kleiner dan 75) en/of op de Rode Lijst staan. Deze zijn dusdanig kwetsbaar dat de functionaliteit van de nestplaats niet in geding mag komen. Indien de omgeving van de bekende nestplaats vernietigd wordt komt de functionaliteit eveneens in het geding. Deze soorten stellen hoge eisen aan de nestplaats en de omgeving daarvan (voorbeeld wulp, kwartelkoning).

Soorten die incidenteel in Limburg broeden (zoals tureluur en zilvermeeuw) of verdwenen zijn (grijze gors en tapuit) zijn verwijderd van de lijst jaarrond beschermde nesten.

Tabel A¹ | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels.
Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie													LNV
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH		
Aalscholver*	<i>Phalacrocorax carbo</i>	nee			2										0	
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>	nee			5										0	
Bijeneter*	<i>Merops apiaster</i>	nee						4							0	
Blauwe reiger*	<i>Ardea cinerea</i>	ja		5b	2			4							5	
Blauwe kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>	nee			5										0	
Boerenzwaluw*	<i>Hirundo rustica</i>	ja						2			3				5	
Bontbekplevier	<i>Charadrius hiaticula</i>	nee			5										0	
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	nee			0			0							5	
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	ja			0			0							5	
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	ja			0			0							5	
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea</i>	nee			0										0	
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	nee		5a				3							4	
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	nee		4	3			2			3				5	
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	nee		0	0			0			0				5	
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	nee		5a				4							4	
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	nee		5b	4			4							5	
Dwergstern*	<i>Sternula albifrons</i>	nee			2										0	
Eider	<i>Somateria mollissima</i>	nee		0				0			0				5	
Ekster	<i>Pica pica</i>	ja		0	0			0			0				5	
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	ja		0				0							5	
Gierzwaluw*	<i>Apus apus</i>	ja				4									2	
Glanskop	<i>Parus palustris</i>	nee		0				0							5	
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	nee													0	
Gauwe klauwier	<i>Lanius collurio</i>	nee						4							0	
Gauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	ja		0	0			0							5	
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	nee		5b	0			0							5	
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	nee		5b	0			0							5	
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	nee				4		2							3	
Grote mantelmeeuw	<i>Larus marinus</i>	ja			5										0	
Grote stern*	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	nee			2										0	
Grote zilverreiger*	<i>Ardea alba</i>	nee			2										0	
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	nee			5			4			5				0	
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	nee		5a				3							4	
Hop	<i>Upupa epops</i>	nee		0				0			0				5	
Huismus*	<i>Passer domesticus</i>	ja			1	4									2	
Huiszwaluw*	<i>Delichon urbicum</i>	ja		5b	2			2			2				5	
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	nee		5b	3			4							5	
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	ja		1	1	4		1							3	
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	nee		5b				0							5	
Kleine mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>	ja			5										0	
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	nee		0	0			0			0				5	
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>	nee													0	
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	nee													0	
Kokmeeuw*	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	nee			5										0	
Koolmees	<i>Parus major</i>	ja		0	0			0			0				5	
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia f. macrodactyla</i>	ja		0	0			0							5	
Kraanvogel	<i>Grus grus</i>	nee			5										0	
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>	nee						4							0	
Kwartelkoning	<i>Crex crex</i>	nee						4							0	
Lepelaar*	<i>Platalea leucorodia</i>	nee			2										0	
Matkop	<i>Poecile montanus</i>	nee													0	
Middelste bonte specht	<i>Dendrocopos medius</i>	nee		5b	5						5				0	
Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>	nee													0	
Nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus</i>	nee													0	
Noordse stern*	<i>Sterna paradisaea</i>	nee			2										0	
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>	nee		5a		4		1							3	
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>	nee													0	
Oeverzwaluw*	<i>Riparia riparia</i>	ja		5b				4							5	

Tabel A² | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels.
 Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie												LNV
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH	
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	ja		5a		4		2							3
Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>	nee			5			4							0
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	nee													0
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>	nee													0
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	ja		0	0			0			0				5
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>	nee													0
Purperreiger*	<i>Ardea purpurea</i>	nee			2										0
Raaf	<i>Corvus corax</i>	nee		5a	3			3			4				5
Ransuil	<i>Asio otus</i>	ja						3							4
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	ja			2			4			5				0
Roek*	<i>Corvus frugilegus</i>	ja				4		1							2
Rode wouw	<i>Milvus milvus</i>	nee		5a				3							0
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>	nee						4							0
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	nee		0				0			0				5
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	ja			5										0
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	ja				4		2							3
Slobeend	<i>Spatula clypeata</i>	nee													0
Snor	<i>Locustella luscinioides</i>	nee													0
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	nee		5a				4							4
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>	nee						4							0
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	ja		5b				0							5
Stenuil	<i>Athene vidalii</i>	ja				4									1
Strandplevier	<i>Charadrius alexandrinus</i>	nee			5										0
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>	ja			2										0
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	nee		5b	0			0							5
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	ja		3	3			3			4				5
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	nee									5				0
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	nee									5				0
Velduil	<i>Asio flammeus</i>	nee													0
Visdief*	<i>Sterna hirundo</i>	nee			5			4							0
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	nee													0
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	nee		5a				3							4
Wielewaal	<i>Oriolus oriolus</i>	nee													0
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>	nee													0
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	nee						4			5				0
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	nee		5a	4			0			4				5
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>	ja			5										0
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>	ja						4			5				0
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	ja		0	0			0			0				5
Zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	ja		0	0			0							5
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	ja		0	0			0							5
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	nee		5b	3			4			3				5
Zwarte stern*	<i>Chlidonias niger</i>	nee			2										0
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	nee		5a	4			3			4				0
Zwartkopmeeuw*	<i>Ichthyophaga melanocephalus</i>	nee			2										0

- 5a. Nesten die vallen onder 5a zijn in beginsel wel jaarrond beschermd, tenzij uit een ecologische beoordeling blijkt dat aantasting niet van invloed is op de lokale staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld omdat er voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.
- 5b. Nesten die vallen onder 5b zijn in beginsel niet jaarrond beschermd, tenzij door aantasting de lokale staat van instandhouding van de soort in het geding komt, bijvoorbeeld omdat er geen of onvoldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen

Tabel B | Overzicht vrijgestelde soorten per provincie, V = vrijgesteld.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Provincie													LNV
			Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	N-Brabant	N-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Z-Holland		
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	V					V				V		V	V	
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V	V	V	
Zoogdieren	Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						V ¹								
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>	V	V	V	V		V	V	V	V	V		V	V	
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	V					V				V		V	V	
Zoogdieren	Huisspitsmuis	<i>Crocodyrus russula</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V	
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V		V	
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Steenmarter	<i>Martes foina</i>			V			V ²								
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V		V	
Zoogdieren	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	V				V	V				V		V	V	
Zoogdieren	Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>							V							
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V		V	
Reptielen	Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						V ³								
Reptielen	Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						V ⁴								
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Amfibieën	Bastaardkikker	<i>Pelophylax</i> kl. <i>esculentus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	

¹ alleen vrijgesteld in de periode tussen maart t/m april en juli t/m november

² alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m februari

³ alleen vrijgesteld in de periodes juli, augustus en september

⁴ alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten

Tabel C | Overzicht van het type verblijfplaatsen van vleermuissoorten in Nederland. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen. Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen gebouw- en/of boombewonende soorten en ondergrondse objecten. Let op, onder het kopje "gebouwen" vallen zowel woonhuizen met bijv. een spouwmuur als ook andere type gebouwen met verblijfsfuncties zoals kerken en schuren. Het aantal X geeft aan hoe waarschijnlijk het type verblijfplaats is voor de soort op basis van de huidige kennis, waarbij er vier keer een X verdeeld wordt over iedere functie (Berge 2007, Dietz et al. 2011, Bat Habitat key 2018, Limpens 2012, Limpens & Regelink 2017). Een (X) betreffen uitzonderingen en worden niet meegerekend. Een ? betekend dat er erg weinig bekend is over de soort functie combinatie en is geplaatst in de kolom waar verwacht wordt dat de functie wordt vervuld.

Soort	Zomerverblijf		Kraamverblijf		Paarverblijf			Winterverblijf		
	Ge-bouw	Boom	Ge-bouw	Boom	Ge-bouw	Onder-grond	Boom	Ge-bouw	Onder-grond	Boom
Baardvleermuis	XXX	X	XXX	X	X	XXX			XXXX	
Brandts vleermuis	XXX	X	XXX	X		XXXX			XXXX	
Watervleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX		XXXX			XXXX	
Franjestaart	X	XXX	X	XXX		XXXX			XXXX	
Ingekorven vleermuis	XXXX		XXXX			XXXX			XXXX	
Meervleermuis	XXXX		XXXX		XX	XX	(X)	X	XXX	
Vale vleermuis	XXX	X	XXXX	(X)		XX	XX		XXXX	
Bechsteins vleermuis		XXXX		XXXX		XXXX			XXXX	
Gewone grootoorvleermuis	XX	XX	XX	XX	X	XX	X	X	XX	X
Grijze grootoorvleermuis	XXXX		XXXX		XXXX	?		XX	XX	
Gewone dwergvleermuis	XXX	X	XXXX	(X)	XXX		X	XXX	(X)	X
Kleine dwergvleermuis	XXX	X	XXX	?	??		??	??		??
Ruige dwergvleermuis	XX	XX		(X)	XX		XX	XX		XX
Laatvlieger	XXXX		XXXX		XXXX		(X)	X??	X	(?)
Tweekleurige vleermuis	XXXX		XXXX		????			????		
Rosse vleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)		XXXX	(X)		XXXX
Bosvleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)		XXXX	(X)		XXXX

Bijlage D. Ecologisch deskundige

Alle mitigerende maatregelen moeten worden begeleid en/of uitgevoerd door een ecologisch deskundige op het gebied van vleermuizen, jaarrond beschermde nestplaatsen en broedvogels. Voorafgaande aan de uitvoering van de gewenste werkzaamheden, dient te alle tijden de aannemer/uitvoerder de werkzaamheden af te stemmen met een ecologisch deskundige.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een ecologisch deskundige iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis.

De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of;
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of;
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

Alle medewerkers van Bureau Viridis voldoen aan de eisen van het ministerie en zijn ecologisch deskundig.

